

ผลกระทบต่อการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยจากสถานการณ์รัสเซีย-ยูเครน

นายบุญญวัฒน์ ขุนอินทร์
กองบริหารจัดการวัตถุดิบอุตสาหกรรม

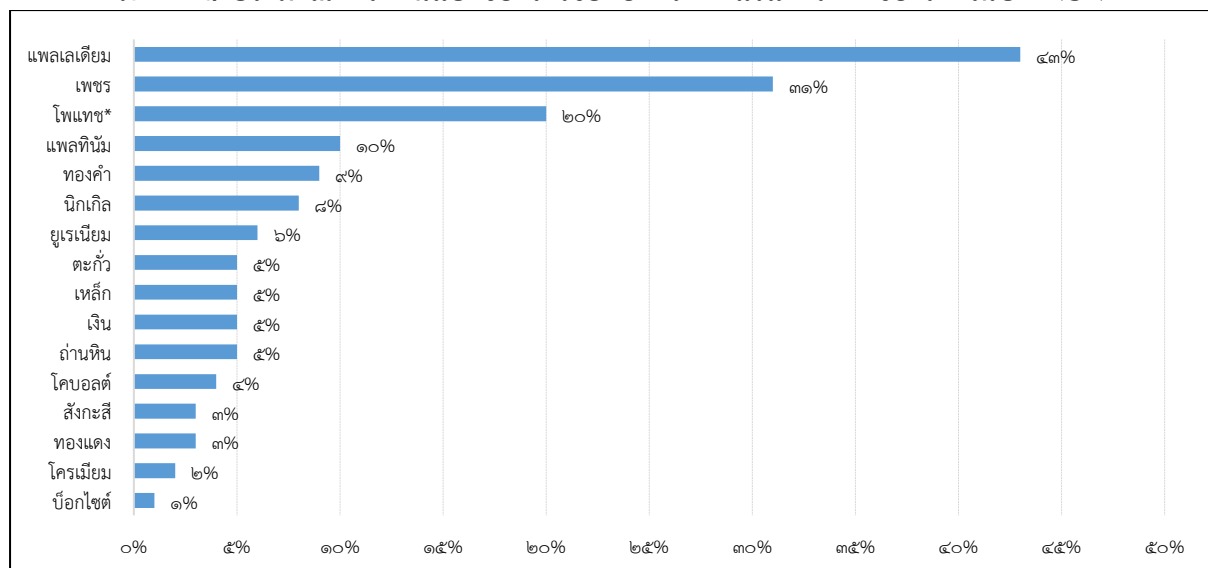
นับตั้งแต่รัสเซียเริ่มมีการเคลื่อนไหวทางทหารใกล้กับพรมแดนที่ติดกับยูเครนในช่วงปลายปี ๒๕๖๔ จนกระทั่งรัสเซียได้เริ่มปฏิบัติการทางทหารในการบุกยูเครน เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ขณะที่รัสเซียก็ถูกตอบโต้ด้วยการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจากชาติตะวันตกและประเทศพันธมิตรอย่างต่อเนื่อง และจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์ความขัดแย้งนี้ก็ยังไม่มีแนวโน้มที่จะยุติ และเกิดผลกระทบเป็นวงกว้างไปทั่วโลก ในบทความนี้จึงพยายามศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานระหว่างไทยกับรัสเซียและยูเครน

๑. ข้อมูลทั่วไปด้านการผลิตแร่ของรัสเซียและยูเครน

๑.๑ รัสเซีย

รัสเซียเป็นผู้ผลิตสินค้าแร่และโลหะรายใหญ่ของโลก โดยเป็นผู้ผลิตเพชรรายใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นผู้ผลิตอันดับ ๒ ของโลกสำหรับแพลเลเดียม โพลแทช ทองคำ และแพลทินัม รวมถึงถ่านหิน น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ และแร่อีกหลายชนิด (ตามภาพที่ ๑) จึงถือได้ว่าอุตสาหกรรมเหมืองแร่ นั้น มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของรัสเซียอย่างมาก โดย Federal State Statistics Service ของรัสเซียรายงานไว้ว่า สาขาเหมืองแร่ ของรัสเซีย (รวมการผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ) มีมูลค่า ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๓ ประมาณ ๙.๔ ล้านล้านรูเบิล (ประมาณ ๔.๑ ล้านล้านบาท)^๑ หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๘.๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๔ รองจากสาขาอุตสาหกรรมการผลิต สาขาการค้าปลีกค้าส่ง และการซ่อมแซมยานยนต์ และสาขาอสังหาริมทรัพย์ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑ ประมาณการส่วนแบ่งของรัสเซียต่อการผลิตแร่และโลหะของโลกในปี ๒๕๖๔

ที่มา : <https://www.mining-technology.com/comment/supply-mineral-commodities/>

หมายเหตุ : * เป็นข้อมูลปี ๒๕๖๓ จาก <https://bit.ly/๓uhjXGM>

^๑ คำนวณ ณ อัตราแลกเปลี่ยน ๐.๔๓๕๑ บาทต่อรูเบิล

๑.๒ ยูเครน

ยูเครนเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในสินค้าเกษตรและเป็นผู้ส่งออกรายต้น ๆ ของโลก ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และธัญพืชชนิดต่าง ๆ ขณะเดียวกันยูเครนก็เป็นผู้ผลิตสินค้าแร่และโลหะที่สำคัญ เช่น แกลเลียม เจอร์เมเนียม ไทเทเนียม เคโอลิน เหล็ก แมงกานีส แกรไฟต์ เป็นต้น (ตามตารางที่ ๑) ซึ่ง State Statistic of Ukraine รายงานว่า สาขาเหมืองแร่ของยูเครน (รวมการผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ) มีมูลค่า ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๔ เท่ากับ ๓๖๔,๑๘๙ ล้านดอลลาร์ (ประมาณ ๔๑๘,๘๒๙ ล้านบาท)^๒ หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๖.๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีความสำคัญเป็นอันดับ ๔ รองจากสาขา การค้าปลีก ค้าส่ง และการซ่อมแซมยานยนต์ สาขาเกษตรกรรม และสาขาอุตสาหกรรมการผลิต ตามลำดับ

ตารางที่ ๑ ปริมาณการผลิตแร่และส่วนแบ่งของยูเครนต่อการผลิตแร่ของโลกปี ๒๕๖๓

ชนิดแร่	ปริมาณการผลิต (ล้านตัน)	สัดส่วนต่อปริมาณการผลิตของโลก (ร้อยละ)
แร่โลหะ		
- เหล็ก	๓๙	๒.๔
- แมงกานีส	๐.๖๕๑	๓.๖
- ไทเทเนียม	๐.๔๓๑	๖.๓
- แกลเลียม*	๙.๐	๒.๙
- เจอร์เมเนียม*	๑.๐	๑.๐
แร่โอโลหะ		
- เคโอลิน	๒.๔	๖.๐
- เซอร์โคเนียมซิลิเกต	๐.๐๒๖	๑๐.๐
- แกรไฟต์	๐.๐๑๓	๘.๐
แร่เชื้อเพลิง		
- ถ่านหิน	๑๘.๙	๐.๔
- ถ่านโค้ก	๕.๒	๐.๕
- ยูเรเนียม*	๑.๐	๑.๔

ที่มา : <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/mining/>

หมายเหตุ : * หน่วยเป็นตัน

๒. การค้าระหว่างประเทศของไทยกับรัสเซียและยูเครน

๒.๑ การค้าระหว่างไทยกับรัสเซีย

รัสเซียเป็นคู่ค้ารายสำคัญอันดับที่ ๓๐ ของไทยในปี ๒๕๖๔ คิดเป็นมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับรัสเซีย รวมทั้งสิ้น ๘๘,๑๖๗ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๑๔.๖ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓ โดยการส่งออกของไทยไปยัง รัสเซียมีมูลค่า ๓๒,๕๐๘ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๔๔.๙ สำหรับสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังรัสเซีย ๕ อันดับแรก คือ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (๑๐,๑๖๒ ล้านบาท) ผลิตภัณฑ์ยาง (๓,๓๗๙ ล้านบาท) เครื่องจักรกล และส่วนประกอบของเครื่องจักรกล (๑,๗๐๗ ล้านบาท) ผลไม้กระป๋องและแปรรูป (๑,๔๕๖ ล้านบาท) และ เม็ดพลาสติก (๑,๓๘๑ ล้านบาท) ตามลำดับ

^๒ คำนวณ ณ อัตราแลกเปลี่ยน ๑.๑๕ บาทต่อดอลลาร์

ตารางที่ ๒ สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังรัสเซียในปี ๒๕๖๔

หน่วย : ล้านบาท

สินค้า	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๓	๒๕๖๔
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	๑๐,๒๐๗	๖,๒๖๑	๖,๒๖๑	๑๐,๑๖๒
ผลิตภัณฑ์ยาง	๒,๘๖๘	๒,๖๐๒	๒,๖๐๒	๓,๓๗๙
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล	๑,๓๓๑	๑,๒๘๑	๑,๒๘๑	๑,๗๐๗
ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	๑,๓๐๕	๑,๓๗๒	๑,๓๗๒	๑,๔๕๖
เม็ดพลาสติก	๙๗๑	๕๖๔	๕๖๔	๑,๓๘๑
อากาศยาน ยานอวกาศ และส่วนประกอบ	๔๔	๒๒	๒๒	๑,๓๖๙
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	๙๘๗	๘๘๐	๘๘๐	๑,๓๓๐
ยางพารา	๔๑๖	๔๓๗	๔๓๗	๑,๐๔๐
แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า	๑๙๐	๖๒๗	๖๒๗	๗๔๖
อัญมณีและเครื่องประดับ	๑,๐๕๗	๖๘๕	๖๘๕	๖๙๓
อื่น ๆ	๑๐,๔๓๓	๗,๗๐๓	๗,๗๐๓	๙,๒๔๕
รวมทั้งหมด	๒๙,๘๐๙	๒๒,๔๓๔	๒๒,๔๓๔	๓๒,๕๐๘

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ส่วนการนำเข้าจากรัสเซียมีมูลค่า ๕๕,๖๖๐ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๒.๑ โดยสินค้าที่ไทยนำเข้าจากรัสเซีย ๕ อันดับแรก คือ น้ำมันดิบ (๒๕,๙๕๙ ล้านบาท) ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (๕,๖๖๘ ล้านบาท) เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ (๕,๕๖๘ ล้านบาท) สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ (๕,๓๐๗ ล้านบาท) เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและส่วนประกอบ (๓,๓๕๐ ล้านบาท) ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากรัสเซียในปี ๒๕๖๔

หน่วย : ล้านบาท

สินค้า	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
น้ำมันดิบ	๔๓,๖๘๑	๓๓,๔๘๓	๒๘,๙๒๔	๒๕,๙๕๙
ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์	๕,๕๙๓	๖,๔๓๓	๕,๒๓๕	๕,๖๖๘
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	๘,๗๗๒	๑๕,๗๒๐	๕,๒๒๓	๕,๕๖๘
สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	๕,๙๓๐	๒,๐๘๑	๒,๒๕๘	๕,๓๐๗
เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและส่วนประกอบ	๑,๔๖๑	๙๘๒	๘๘	๓,๓๕๐
สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป	๑,๗๒๘	๑,๒๙๘	๑,๖๙๒	๒,๓๒๘
พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	๓,๔๘๗	๑,๔๔๖	๓,๓๑๓	๑,๕๕๕
เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ	๔๘๙	๕๒๑	๕๖๕	๑,๔๒๑
ถ่านหิน	๑,๕๘๗	๒,๙๔๒	๓,๒๑๓	๑,๓๖๖
แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่	๕๔๒	๕๖๒	๔๗๖	๕๑๓
อื่น ๆ	๒,๕๒๕	๒,๒๘๔	๓,๕๔๑	๒,๖๒๔
รวมทั้งหมด	๗๕,๗๙๕	๖๗,๗๕๐	๕๔,๕๒๙	๕๕,๖๖๐

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

๒.๒ การค้าระหว่างไทยกับยูเครน

ยูเครนเป็นคู่ค้ารายสำคัญอันดับที่ ๖๓ ของไทยในปี ๒๕๖๔ คิดเป็นมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับยูเครนรวมทั้งสิ้น ๑๒,๔๒๘ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๒๘. ๗ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓ โดยการส่งออกของไทยไปยังยูเครนมีมูลค่า ๔,๒๒๘ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๓๗.๔ สำหรับสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังยูเครน ๕ อันดับแรก

คือ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (๑,๐๓๗ ล้านบาท) ผลิตภัณฑ์ยาง (๖๗๒ ล้านบาท) ผลไม้กระป๋องและแปรรูป (๕๕๓ ล้านบาท) อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (๒๘๕ ล้านบาท) เม็ดพลาสติก (๒๖๔ ล้านบาท) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังยูเครนในปี ๒๕๖๔

หน่วย : ล้านบาท

สินค้า	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๓	๒๕๖๔
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	๗๔๘	๓๘๕	๓๘๕	๑,๐๓๗
ผลิตภัณฑ์ยาง	๓๔๖	๕๒๓	๕๒๓	๖๗๒
ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	๓๕๐	๔๒๓	๔๒๓	๕๕๓
อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	๒๒๕	๒๘๕	๒๘๕	๒๘๕
เม็ดพลาสติก	๒๐๘	๑๒๘	๑๒๘	๒๖๔
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	๗๖	๑๒๑	๑๒๑	๑๗๓
ผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์	๑๓๖	๑๓๗	๑๓๗	๑๗๒
ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ	๑๑๗	๑๑๙	๑๑๙	๑๓๗
ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	๒๐	๗๓	๗๓	๑๑๐
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	๘๐	๔๙	๔๙	๙๙
อื่น ๆ	๙๑๑	๘๓๗	๘๓๗	๗๓๘
รวมทั้งหมด	๓,๒๑๗	๓,๐๗๙	๓,๐๗๙	๔,๒๒๙

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ส่วนการนำเข้าจากยูเครนมีมูลค่า ๘,๒๐๐ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๒๔.๖ โดยสินค้าที่ไทยนำเข้าจากยูเครน ๕ อันดับแรก คือ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช (๔,๔๑๙ ล้านบาท) เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ (๓,๐๑๔ ล้านบาท) ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ (๑๓๓ ล้านบาท) สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะ และผลิตภัณฑ์ (๑๑๓ ล้านบาท) แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่ (๑๑๒ ล้านบาท) ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากยูเครนในปี ๒๕๖๔

หน่วย : ล้านบาท

สินค้า	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	๔,๘๒๑	๘,๘๔๐	๕,๒๙๓	๔,๔๑๙
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	๗๖๒	๔,๒๕๘	๓๖๕	๓,๐๑๔
ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์	๒๒	๔๕	๕๕	๑๓๓
สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	๑๘๑	๑๒๓	๙๓	๑๑๓
แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่	๘๖	๑๔๙	๑๑๕	๑๑๒
สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-	-	๖๐	๗๙
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	๕๗	๒๖	๓๓	๕๓
ลวดและสายเคเบิล	๑	๓๖	๑๐๕	๔๒
เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	๑๗	๒๓	๒๙	๔๑
เคมีภัณฑ์	๕๑	๕๔	๕๕	๓๙
อื่น ๆ	๒,๓๕๖	๖๑๐	๓๗๘	๑๕๕
รวมทั้งหมด	๘,๓๕๓	๑๔,๑๖๓	๖,๕๘๑	๘,๒๐๐

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ภาพรวมการส่งออกสินค้าของไทยไปยังรัสเซียและยูเครน พบว่าทั้ง ๒ ประเทศเป็นแหล่งส่งออกที่คล้ายกัน คือ สินค้าจำพวกรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ

ผลไม้กระป๋องและแปรรูป และเม็ดพลาสติก มีการส่งออกสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานจากไทยไปรัสเซีย และยูเครนน้อยมาก ในขณะที่การนำเข้าของไทยจากรัสเซียและยูเครนพบว่า มีการนำเข้าสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานค่อนข้างสูง เช่น เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่ รวมถึงถ่านหิน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

๓. ผลกระทบต่อการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทย

สำหรับผลกระทบต่อการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยที่เกิดขึ้น ในบทความนี้จะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อม โดยผลกระทบทางตรงจะเน้นที่ประเด็นด้านการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานระหว่างไทยกับรัสเซียและยูเครนเป็นหลัก ส่วนผลกระทบทางอ้อมจะเน้นถึงผลกระทบต่อราคาแร่และโลหะในตลาดโลก รวมถึงเศรษฐกิจในภาพรวมของไทย

๓.๑ ผลกระทบทางตรง

ตามที่ได้กล่าวด้านบนแล้วว่าการส่งออกสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยไปยังรัสเซียและยูเครนน้อยมาก ผลกระทบทางตรงจึงพิจารณาการนำเข้าสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยจากรัสเซียและยูเครนเท่านั้น โดยพิจารณาจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าว่ามีความสำคัญต่อการนำเข้ารวมของไทยมากน้อยเพียงใด และสามารถจัดหาแหล่งนำเข้าอื่นทดแทนได้หรือไม่

สำหรับรัสเซียมีการนำเข้าเหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ มากที่สุด คือ ๕,๕๖๘ ล้านบาท รองลงมา คือ อลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์ (๔,๖๗๗ ล้านบาท) ถ่านหิน (๑,๓๖๖ ล้านบาท) แอสเบสตอส (๔๔๕ ล้านบาท) ตะกั่วและผลิตภัณฑ์ (๒๑๙) สารเจือเหล็กหรือเฟอร์โรอัลลอย (๒๐๕ ล้านบาท) ตามลำดับ

ตารางที่ ๖ รายละเอียดของสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากรัสเซียในปี ๒๕๖๔

สินค้า	มูลค่าการนำเข้า (ล้านบาท)	สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)	สัดส่วนจากแหล่งนำเข้าอื่น (ร้อยละ)
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	๕,๕๖๘	๑.๑	- ญี่ปุ่น ๓๖.๓ - จีน ๒๔.๓ - เกาหลีใต้ ๑๑.๐
สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	๕,๓๐๗		
- อลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์	๔,๖๗๗	๒.๙	- จีน ๓๐.๘ - ออสเตรเลีย ๙.๐ - มาเลเซีย ๗.๔
- ตะกั่วและผลิตภัณฑ์	๒๑๙	๓.๓	- อินเดีย ๒๓.๗ - เกาหลีใต้ ๑๙.๖ - ญี่ปุ่น ๑๗.๒
- สารเจือเหล็กหรือเฟอร์โรอัลลอย	๒๐๕	๒.๗	- อินเดีย ๓๖.๙ - จีน ๒๖.๓ - มาเลเซีย ๗.๘
ถ่านหิน	๑,๓๖๖	๒.๓	- อินโดนีเซีย ๖๐.๒ - ออสเตรเลีย ๓๕.๐
แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่	๕๑๓		
- แอสเบสตอส	๔๔๕	๙๕.๖	- จีน ๔.๔

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละชนิดสินค้าเทียบกับการนำเข้าในภาพรวม พบว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานจากรัสเซียเกือบทุกชนิดมีมูลค่าน้อยมาก คิดเป็นสัดส่วนค่อนข้างต่ำมากเพียงร้อยละ ๑.๑ - ๓.๓ หากผู้ประกอบการประสบปัญหาไม่สามารถนำเข้าสินค้าเหล่านี้จากรัสเซียได้ ก็สามารถพิจารณานำเข้าจากแหล่งอื่น ๆ ได้ จึงไม่เป็นที่น่ากังวล ยกเว้นแอสเบสทอสเพียงชนิดเดียวที่รัสเซียเป็นแหล่งนำเข้าที่สำคัญที่สุดมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๙๕.๖ หากไม่สามารถนำเข้าจะเกิดผลกระทบอย่างมากต่อผู้ประกอบการที่ใช้แอสเบสทอสเป็นวัตถุดิบ

ส่วนยุทธศรมมีการนำเข้าเหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ มากที่สุดเช่นเดียวกัน คือ ๓,๐๑๔ ล้านบาท รองลงมา คือ เคโอลินและดินอุตสาหกรรม (๑๑๒ ล้านบาท) สารเจือเหล็กหรือเฟอร์โรอัลลอย (๔๗ ล้านบาท) ของเบ็ดเตล็ดทำด้วยโลหะสามัญ (๔๖ ล้านบาท) สินแร่และหัวแร่ไทเทเนียม (๑๒ ล้านบาท) อลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์ (๗ ล้านบาท) ตามลำดับ

ตารางที่ ๗ รายละเอียดของสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากยุทธศรมในปี ๒๕๖๔

สินค้า	มูลค่าการนำเข้า (ล้านบาท)	สัดส่วนการนำเข้า (ร้อยละ)	แหล่งนำเข้าอื่น
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	๓,๐๑๔	๐.๖	- ญี่ปุ่น ๓๖.๓ - จีน ๒๔.๓ - เกาหลีใต้ ๑๑.๐
สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	๑๑๓		
- สารเจือเหล็กหรือเฟอร์โรอัลลอย	๔๗	๐.๖	- อินเดีย ๓๖.๙ - จีน ๒๖.๓ - มาเลเซีย ๗.๘
- ของเบ็ดเตล็ดทำด้วยโลหะสามัญ	๔๖	๐.๒	- จีน ๕๔.๙ - ญี่ปุ่น ๑๒.๐ - เวียดนาม ๔.๔
- สินแร่และหัวแร่ไทเทเนียม	๑๒	๕.๕	- ออสเตรเลีย ๔๗.๔ - เกาหลีใต้ ๒๖.๓ - เซียร์ราลีโอน ๘.๑
- อลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์	๗	น้อยกว่า ๐.๐๑	- จีน ๓๐.๘ - ออสเตรเลีย ๙.๐ - มาเลเซีย ๗.๔
แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่	๑๑๒		
- เคโอลินและดินอุตสาหกรรม	๑๑๒	๔.๔	จีน ๓๑.๙ สหรัฐอเมริกา ๒๕.๙ สหราชอาณาจักร ๑๐.๓

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละชนิดสินค้าเทียบกับการนำเข้าในภาพรวม พบว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานจากยุทธศรมหลายชนิดมีมูลค่าน้อยมากและคิดเป็นสัดส่วนค่อนข้างต่ำน้อยกว่าร้อยละ ๑ มีเพียงสินแร่และหัวแร่ไทเทเนียม และเคโอลินและดินอุตสาหกรรมที่เริ่มมีความสำคัญ เพราะมีสัดส่วนร้อยละ ๕.๕ และ ๔.๔ ตามลำดับ อย่างไรก็ตามหากผู้ประกอบการประสบปัญหาไม่สามารถนำเข้าสินค้าเหล่านี้จากยุทธศรมได้ ก็สามารถพิจารณานำเข้าจากแหล่งอื่น ๆ ได้ จึงไม่เป็นที่น่ากังวลมากเช่นเดียวกัน

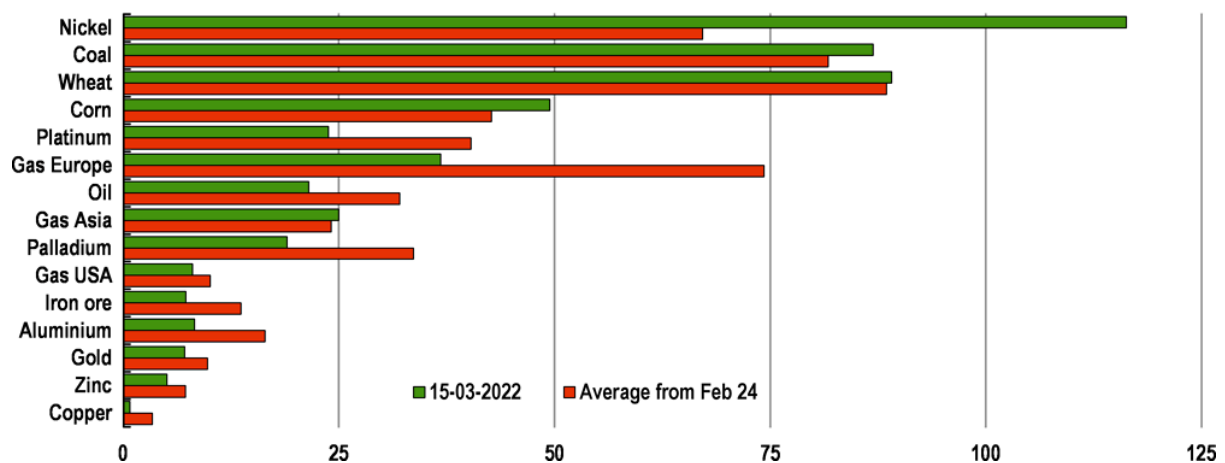
๓.๒ ผลกระทบทางอ้อม

ถึงแม้ว่าผลกระทบทางตรงต่อการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยจะมีผลกระทบไม่มากนัก แต่ผลกระทบทางอ้อมกลับมีมากกว่า เนื่องจากก่อให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้างไปทั่วโลก รัฐบาลของประเทศ ตะวันตกและชาติพันธมิตรประกาศใช้มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจกับรัสเซีย เช่น การห้ามหรือควบคุม การส่งออกไปยังรัสเซีย การตัดรัสเซียออกจากระบบการโอนเงินระหว่างประเทศ (Swift) การอายัดทรัพย์สิน ของบุคคลใกล้ชิดรัฐบาลรัสเซีย หรือมาตรการจากธุรกิจภาคเอกชนที่หยุดการทำธุรกิจกับรัสเซีย เช่น การถอน การลงทุน การปิดสาขา ขณะที่รัสเซียเองก็มีมาตรการตอบโต้ด้วยการห้ามส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่ใช้ มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจกับรัสเซีย อีกทั้งยังจำกัดเรือต่างชาติที่เข้ามาเทียบท่าของรัสเซียอย่างเข้มงวด ทำให้หลายประเทศต้องพบกับความกังวลในการทำธุรกิจกับรัสเซีย ปัญหาห่วงโซ่อุปทานที่อาจหยุดชะงักจน เกิดการเร่งกักตุนสินค้า ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าแร่และโลหะในตลาดโลก และรวมถึงเศรษฐกิจ ในภาพรวม

(๑) ผลกระทบต่อราคาสินค้าแร่และโลหะในตลาดโลก

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ชี้ให้เห็นว่า รัสเซียและยูเครน มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจโลกในฐานะซัพพลายเออร์รายใหญ่ในสินค้าโภคภัณฑ์จำนวนมาก มีสัดส่วนการส่งออก ข้าวสาลีรวมกันประมาณร้อยละ ๓๐ ของโลก มีสัดส่วนรวมกันประมาณร้อยละ ๒๐ สำหรับการส่งออกข้าวโพด ปู และก๊าซธรรมชาติ และมีสัดส่วนการส่งออกน้ำมันดิบรวมกันประมาณร้อยละ ๑๑ นอกจากนี้ ห่วงโซ่อุปทาน ทั่วโลกยังต้องพึ่งพาการส่งออกโลหะจากทั้งรัสเซียและยูเครน โดยรัสเซียเป็นซัพพลายเออร์รายใหญ่ของ แพลเลเดียมและนิกเกิล รัสเซียและยูเครนยังเป็นแหล่งส่งออกก๊าซเฉื่อย เช่น อาร์กอนและนีออน และทั้งสอง ประเทศยังมีปริมาณสำรองยูเรเนียมในปริมาณมากอีกด้วย ราคาสินค้าแร่และโลหะในตลาดโลกหลายชนิด ได้ปรับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่สถานการณ์ความขัดแย้งเริ่มขึ้น แม้จะไม่มีมาตรการหยุดชะงักของการผลิตหรือ ปริมาณการส่งออกอย่างมีนัยสำคัญก็ตาม

ภาพที่ ๒ การปรับตัวของราคาสินค้าแร่และโลหะ และสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก
% change from Jan 2022 average

ที่มา : Refinitiv โดย OECD

จากภาพที่ ๒ แผนภูมิแท่งสีเขียวแสดงถึงร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคา ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕ เทียบกับราคาเฉลี่ยของเดือนมกราคม ๒๕๖๕ และแผนภูมิแท่งสีแดงแสดงถึงร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคาเฉลี่ยตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ - ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕ เทียบกับราคาเฉลี่ยของเดือน มกราคม ๒๕๖๕ แสดงให้เห็นว่า สินค้าแร่และโลหะที่มีการเพิ่มขึ้นของราคาอย่างฉับพลัน ได้แก่ นิกเกิล ถ่านหิน แพลทินัม แพลเลเดียม แร่เหล็ก อลูมิเนียม ทองคำ สังกะสี และทองแดง โดยนิกเกิลมีการเพิ่มขึ้นมากที่สุด

ถึงร้อยละ ๖๗ (ราคาเฉลี่ยตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ - ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕) และร้อยละ ๑๑๖ (ราคา ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕) เมื่อเทียบกับราคาเฉลี่ยของเดือนมกราคม ๒๕๖๕

ถึงแม้ว่าไทยจะได้รับผลกระทบทางตรงจากการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานกับรัสเซียและยูเครนค่อนข้างน้อย แต่จะได้รับผลกระทบทางอ้อมค่อนข้างมากจากราคาสินค้าแร่และโลหะหลายชนิดในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากไทยต้องนำเข้าสินค้าหลายชนิดเป็นจำนวนมาก เช่น ถ่านหิน เหล็กและเหล็กกล้า เป็นต้น

(๒) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เห็นสอดคล้องกันว่าสถานการณ์ความขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครน จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการค้าของไทยกับรัสเซียและยูเครนไม่มากนัก เนื่องจากมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย แต่จะส่งผลกระทบต่อฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก จากมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจของชาติตะวันตกและสหรัฐอเมริกาที่มีต่อรัสเซีย และมาตรการตอบโต้ของรัสเซีย รวมถึงอัตราเงินเฟ้อจะปรับตัวสูงขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าในกลุ่มพลังงาน ทางด้านหน่วยงานวิจัยด้านเศรษฐกิจของภาคเอกชนหลายแห่ง เช่น ศูนย์วิจัยกสิกรไทย วิจัยกรุงศรี และ KKP Research มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันกับหน่วยงานภาครัฐ โดยปรับลดประมาณการการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในปี ๒๕๖๕ ลงจากที่เคยประมาณไว้ และปรับประมาณการอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นจากเดิม (ตารางที่ ๘)

ตารางที่ ๘ ประมาณการการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยและอัตราเงินเฟ้อในปี ๒๕๖๕

หน่วย : ร้อยละ

หน่วยงาน	การขยายตัวของเศรษฐกิจไทย		อัตราเงินเฟ้อ	
	เดิม	ใหม่	เดิม	ใหม่
ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ธนาคารกสิกรไทย	๓.๗ (ธ.ค. ๖๔)	๒.๕ (มี.ค. ๖๕)	๒.๑ (ธ.ค. ๖๔)	๔.๕ (มี.ค. ๖๕)
วิจัยกรุงศรี ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	๓.๗ (ก.พ. ๖๕)	๒.๘ (มี.ค. ๖๕)	๒.๗ (ก.พ. ๖๕)	๔.๘ (มี.ค. ๖๕)
KKP Research เกียรตินาคินภัทร	๓.๙ (ม.ค. ๖๕)	๓.๒ (มี.ค. ๖๕)	๒.๓ (ก.พ. ๖๕)	๔.๒ (มี.ค. ๖๕)

ที่มา : จากการรวบรวม

โดยสรุปแล้ว สถานการณ์ความขัดแย้งของรัสเซียและยูเครนจะผลกระทบทางตรงต่อการค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยไม่มากนัก แต่ผลกระทบทางอ้อมกลับมีมากกว่า โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมจะต้องเผชิญกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากสองทาง ทางแรกคือต้นทุนของวัตถุดิบแร่และโลหะนำเข้าที่สูงขึ้นจากแนวโน้มราคาที่สูงขึ้นในตลาดโลก และอีกทางหนึ่งคือต้นทุนด้านพลังงานที่จะปรับตัวเพิ่มขึ้นตามแนวโน้มของราคาน้ำมันในตลาดโลกเช่นเดียวกัน ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศอาจขยายตัวได้น้อยลง

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

๑. Russian invasion of Ukraine: Potential impact on supply chains of mineral commodities
<https://www.mining-technology.com/comment/supply-mineral-commodities/>
๒. Federal State Statistics Service of Russia
<https://eng.rosstat.gov.ru/>
๓. State Statistic of Ukraine
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
๔. Ukraine Invest
<https://ukraineinvest.gov.ua/industries/mining/>
๕. Can Europe manage if Russian oil and coal are cut off?
<https://www.bruegel.org/2022/03/can-europe-manage-if-russian-oil-and-coal-are-cut-off/>
๖. Economic and Social Impacts and Policy Implications of the War in Ukraine
<https://www.oecd-ilibrary.org>
๗. รัสเซีย-ยูเครน ธปท. ประเมินกระทบ ค่าเงินบาท-เงินเฟ้อ-เศรษฐกิจโลก
<https://www.prachachat.net/finance/news-875629>
๘. คลังถก ธปท.-ตลาดหลักทรัพย์รับมือผลกระทบสู้รบรัสเซีย-ยูเครน
<https://www.bangkokbiznews.com/business/992093>
๙. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ปรับลดประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2565
<https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Ex-Brief-FB-25-03-22.aspx>
๑๐. บทวิเคราะห์เศรษฐกิจประจำสัปดาห์
<https://www.krungsri.com/th/research/macroeconomic/weekly/weekly-220322>
๑๑. KKP ปรับ GDP เหลือ 3.2% หวั่นราคาน้ำมันสูง กระทบไทยหนักกว่าคนอื่นจากโครงสร้างเศรษฐกิจ
<https://kkpfg.com/th/news/2022031639556>